

Jacek Przeniosło, Aleksander Jagodziński, Piotr Zajlich

Olkusz, woj. katowickie

Informator Archeologiczny : badania 15, 320-321

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W roku 1980 badania archeologiczno-geofizyczne skoncentrowano na terenie łąk między Wisłą a Wierzycą. Miały one na celu przebadanie tego terenu pod kątem możliwości wykrycia ewentualnych pozostałości urządzeń portowych. Pod tym kątem przebadano teren o powierzchni 10.000 m². Ujawniono w wyniku prospekcji elektrooporowej szereg anomalii w pobliżu martwej Wierzycy, które mogą być związane z istniejącymi prawdopodobnie w tym miejscu urządzeniami fortyfikacyjnymi /potwierdziła to analiza zdjęć lotniczych terenu wykonanych w różnych technikach/. Prowadzone badania były znacznie utrudnione i nie zostały dokończone z powodu powodzi.

W roku 1981 dokończono prospekcję na obszarze zalanym wodą w roku poprzednim. Badania uzupełniono prospekcją z zastosowaniem magnometru protonowego, którym wykonano pomiary w miejscach występowania anomalii rozkładu oporności gruntu. Ponownie przebadano także w sposób szczegółowy te miejsca na terenie miasta, gdzie istniały wątpliwości co do przyczyn wystąpienia wydzielonych anomalii geofizycznych.

Rezultatem prowadzonej w latach 1977-1981 prospekcji geofizycznej jest określenie miejsc występowania i warunków zalegania większości obiektów archeologicznych na terenie Gniewa. Ujawniono także szereg pozostałości dotychczas nieznanych. Prospekcja archeologiczno-geofizyczna na tym stanowisku przeprowadzona z wykorzystaniem nowych typów aparatury badawczej, różnych systemów pomiarowych przy zastosowaniu wzajemnie uzupełniających się i weryfikujących metod geofizycznych dała podstawę do planowego przeprowadzenia dalszych badań wykopaliskowych przy znacznym zwiększeniu efektywności tych prac.

OLKUSZ
woj. katowickie

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Samodzielne Stanowisko d/s
Stosownia Metod Geofizycznych
w Warszawie

Badania prowadził zespół kierowany przez dr Jacka Przeniosła. Konsultacja geofizyczna - mgr Aleksander Jagodziński; architektoniczna - mgr inż. arch. Piotr Zajlich, Prace zlecił WKZ w Katowicach. Finansował Urząd Miasta Olkusza.

Badaniami geofizycznymi objęto kilka rejonów w obrębie średnio-wiecznych murów miasta. Badania przeprowadzono metodą priflowań elektrooporowych.

Rejon ul. Kościuszki: Badania, na obszarze o powierzchni 260 m², miały określić przebieg środkowego odcinka muru obronnego miasta z XIV-XV w. uchwyconego w odcinku północnym podczas wykopalisk na terenie zajmowanym niegdyś przez klasztor Augustianów i południowym - w piwnicach budynku przy ul. Krakowskiej 9. Pomiary wykazały obecność anomalii

o podwyższonej oporności, która mogłaby wskazywać na obecność muru. Jednakże niewielka szerokość obszaru anomalnego nie odpowiada grubości muru obronnego; stąd też podejrzenie, że jest ona wyłącznie odbiciem pozostałości fundamentu budynku, który stał na tym terenie do 1979 r.

Rejon ul. Krzywej. Celem badań, przeprowadzonych na obszarze o powierzchni 600 m², było uchwycenie śladów zabudowy, sąsiadującej od południowego wschodu z zespołem klasztornym Augustianów. Anomalie o podwyższonej oporności zarejestrowane na terenie przyległym do tyłów kamieniczek /fasadą wychodzących na rynek/, wskazują na obecność pozostałości zabudowy w tym miejscu. Charakter anomalii, obserwowanej przy skrzyżowaniu ulic Krzywej i Augustiańskiej, leżącej na linii północ-południe, może wskazywać na obecność umocnień obronnych /byłoby to fragment najwcześniejszych umocnień, broniących miasto od strony wschodniej/.

Rejon przy ul. Górniczej /teren przyległy do masarni/. Celem badań było zlokalizowanie załamania w przebiegu północnego odcinka muru obronnego /dotychczas ujawnione fragmenty muru nie leżą na jednej linii/. Badaniami objęto obszar o powierzchni 450 m². Układ anomalii wskazuje na załamanie się przebiegu struktury dającej anomalię o podwyższonej oporności. Jednakże wyniki, uzyskane na terenie pasażu po wschodniej stronie terenów masarni wskazują, że strukturę tę należy raczej wiązać z fosą, niż murem obronnym. Załamanie muru byłoby wówczas na południe od terenu objętego badaniami.

OŻARÓW
woj. tarnobrzeskie

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materialnej
Samodzielne Stanowisko d/s
Stosowania Metod Geofizycznych
w Warszawie

Badania geofizyczne prowadził mgr Tomasz Herbich, przy współuczestnictwie mgr Tomasza Scholla. Konsultacje geofizyczne mgr Aleksandra Jagodzińskiego. Finansowała Cementownia "Ożarów". Pierwszy sezon badań geofizycznych. Kopalnia krzemienia z wczesnej epoki brązu.

Celem badań było zbadanie możliwości lokalizacji metodami geofizycznymi szybów eksploatacyjnych krzemienia oraz określenie zasięgu pól górniczych. Zastosowano metodę profilowań elektrooporowych i sondowań geoelektrycznych.

Metodą profilowań przebadano obszar o powierzchni ok. 3.000 m², prowadząc prospekcję w warstwie do głębokości ok. 1,5-1,7 m. Badania wykazały znaczne zróżnicowanie oporności podłoża w warstwie objętej pomiarami. Wydzielono dwie strefy o podwyższonej oporności, w obrębie których istnieje szereg anomalii gniazdowych. Powiązanie stref z obszaru